

čís. 2 § 11 zák. na ochr. rep., nýbrž jen přestupkem podle § 11 čís. 1 téhož zák., ano prý není zjištěno, že se obžalovaný dopustil urážek presidenta republiky před dvěma nebo více lidmi opětně při různých příležitostech. Rozsudek zjišťuje, a z jeho zjištění jest vycházeti při věcném přezkoumání rozsudku, že prvý závadný výrok byl pronesen počátkem února 1929 v bytě obžalovaného v přítomnosti 4 lidí, druhý 8. února 1929 rovněž v bytě obžalovaného, v přítomnosti 7 lidí, třetí 9. února 1929 v holičském krámě E-ově v přítomnosti celé řady lidí. Jde tedy o výroky pronesené částečně nebo zcela před jinými lidmi, jednak na témž, jednak na jiném místě, avšak v různých dobách, takže nelze mluvíti o pouhém pokračování v dřívější rozmluvě nebo setkání, ve všech případech byl čin spáchán před více než 2 osobami. Jsou tedy dány zákonné předpoklady pro těžší kvalifikaci podle čís. 2 § 11 cit. zák. K vývodům zmateční stížnosti budiž ještě dodáno, že k trestnosti urážky podle § 11 zák. na ochr. rep. se nevyžaduje, jak mylně má za to stěžovatel, by dvě nebo více osob projev skutečně postřehly, nýbrž že stačí po objektivní stránce pouhá možnost tohoto postřehnutí, po subjektivní stránce vědomí pachatelovo, že výrok může býti postřehnut ještě jinou osobou, než tou, k jejíž vědomosti se měl podle přímého úmyslu pachatelova dostat, — což vše je v souzeném případě v rozsudku vyšetřeno formálně bezvadně.

Čís. 3983.

Mezi opomenutím zodpovědného redaktora ve smyslu čl. III. zák. čís. 142/1868 (mezi jeho nedbalostí) a mezi následkem opomenutí (uveřejněním článku trestného obsahu) musí býti příčinná souvislost. Zodpovědný redaktor ručí jen, nedostal-li povinnosti řádného a obvyklého dozoru na obsah tiskopisu.

Vyřadí-li redaktor článek z obsahu čísla, které má vyjít, avšak článek je přece proti jeho zařízení otištěn, nebo zakáže-li tisk, ale číslo jest přes to vytištěno a rozšiřováno, nemůže býti po případě činěn trestně zodpovědným za obsah onoho čísla časopisu.

Kdežto pojem vybízení (§ 15 čís. 1 a 4 zák. na ochr. rep.) vyjadřuje přímé působení v určitém směru způsobem naléhavějším, není činností takové třeba k spáchání zločinu podle § 15 čís. 2 (3) zákona, kdež jest pojmem »podněcování« rozuměti jakékoliv působení na vůli nebo na cit neurčitého počtu lidí, jímž má býti (třebas i nepřímo) vyvoláno rozhodnutí porušiti zákon.

Při podněcování ke zločinu úkladů o republiku ve smyslu § 15 čís. 3 zák. na ochr. rep. stačí k objektivní stránce zločinu, že byl nebo mohl býti článkem (výrokem) ve čtenáři (posluchači) vzbuzen dojem, že nezákonná činnost (revoluce, násilný převrat) jest vhodným prostředkem k odstranění domnělých překážek pro dosažení cíle, který byl líčen jako žádoucí.

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného Augustina K-a do rozsudku krajského soudu trestního v Brně ze dne 8. října 1929, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným přečinem zanedbání povinné péče podle čl. III. zákona č. 142/1868 ř. zák. a § 42 zákona na ochranu republiky, i zmateční stížnosti státního zastupitelství do téhož rozsudku, pokud jím byli podle § 259 č. 3 tr. ř. zproštěni z obžaloby Antonín M. pro zločiny výzvy k trestným činům podle § 15 č. 3 zákona na ochranu republiky a Alois M. pro přečin zanedbání povinné péče podle čl. III. zákona č. 142/1868 ř. zák. a § 42 zákona na ochranu republiky, zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu a věc vrátil soudu první stolice, by ji znovu projednal a o ní rozhodl.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost obžalovaného Augustina K-a uplatňuje výtky zmatečnosti podle § 281 č. 4 a 9 písm. a) tr. ř. Jest odůvodněná. Obžalovaný hájil se při hlavním přelíčení tím, že jako zodpovědný redaktor periodického tiskopisu »J.«, v jehož č. 1 ze dne 7. ledna 1926 byl závadný článek otištěn, tento článek nečetl a do tisku nedal, že naopak článek vyšel v listě proti jeho pokynům. Při uzavěrce listu (vychází v T.) nebyl dne 4. listopadu 1926 doma, nýbrž v J. u lékařské prohlídky a zdržel se při roentgenování v nemocnici. Telefonoval proto do redakce, by rukopisy neodesílaly (časopis se tiskne v B.), pokud nepřijde a je nepřečte. Byl-li článek odeslán do tisku, stalo se tak proti jeho příkazu. O tom, že onen telefonický rozkaz byl dán a že proti rozkazu byly rukopisy odeslány, navrhl výslech svědků. Tento průvodní návrh byl zamítnut jako zbytečný; rozsudek praví, že pro soud jest rozhodná jen skutečnost, že článek vyšel, neboť za časopis musí někdo ručiti a ručí vždy zodpovědný redaktor bez ohledu na to, zda dal nebo nedal interní rozkazy, které mohly zmařiti trestný čin. S tímto odůvodněním zamítavého usnesení jakož i s právním názorem nalézacího soudu nelze souhlasiti. Podle čl. III. zákona č. 142/1868 ř. zák. odpovídá redaktor periodického tiskopisu trestného obsahu, nelze-li přičítati vinu na zločinu nebo přečinu podle obecných pravidel trestního zákona, za zanedbání pozornosti jen, pokud při jejím povinném užití nebyl by tiskopis s trestným obsahem vytištěn. Zákon tím vyjadřuje, že mezi opomenutím redaktora, jeho nedbalostí, a mezi následkem opomenutí, uveřejněním článku trestného obsahu, musí býti příčinná souvislost, že tudíž zodpovědný redaktor neručí vždy, jak míní rozsudek, nýbrž jen, nedostál-li povinnosti řádného a obvyklého dozoru na obsah tiskopisu. Vyřadí-li proto redaktor článek z obsahu čísla, které má vyjít, ale článek je přece proti jeho zařízení otištěn, nebo zakáže-li tisk, ale číslo jest přece vytištěno a rozšiřováno, nemůže býti činěn trestně zodpovědným za obsah onoho čísla časopisu, ovšem jen, dokáže-li se, že jeho rozkazy byly do té míry určité a že byly dány osobám jsoucím s ním ve služebním nebo jiném poměru, takže mohl právem očekávati, že jim bude vy-

hověno, a zvědév, že časopis byl přes to proti jeho dispozicím a rozkazům vytištěn, projevil dostatečnou snahu zabrániti, by nebylo započato s rozšiřováním časopisu takto vydaného do doby, dokud nezjistí nezávadnost jeho obsahu. Průvodní návrhy obžalovaného sloužily proto v podstatném směru k zákonné obhajobě stěžovatelově, a soud, nevyhověv jim, porušil zásadu § 3 tr. ř., již šetřiti káže podstata řízení. Bylo proto vyhověti zmateční stížnosti obžalovaného Augustina K-a.

I zmateční stížnost státního zastupitelství jest odůvodněná. Podle skutkových zjištění rozsudku vyšel v čís. 1 periodického, na K. tištěného a vydávaného časopisu »S.« ze dne 5. ledna 1926, jehož zodpovědným redaktorem byl obžalovaný Alois M., článek »K organizační práci«, podepsaný obžalovaným Antonínem M-em. Zda je pisatelem článku skutečně obžalovaný Antonín M., rozsudek vůbec nezjišťuje. Zabývá se jen s obsahem pozastavených statí a dospívá k závěru, že v nich nelze spatřovati podněcování ke zločinu úkladů o republiku. Toto zjištění smyslu a účelu článku odůvodňuje obsahem přípisu zemské správy politické a dovozuje z něho, že závadná místa neobsahují vybízení k násilné revoluci, k nezákonnému převzetí moci pracující třídou a k násilnému převzetí státního aparátu; rozsudek spatřuje v nich jen vybízení, by komunistická organizace začala více pracovati pro uskutečnění svých ideálů organizováním k vůli dosažení větší politické moci ve státě, což prý ještě neznamena vybízení k revoluci a k násilné změně ústavy republiky. Z odůvodnění toho jest zřejmo, že nalézací soud vycházel z nesprávného právního pochopení povahy a významu zákonných znaků zločinu podle § 15 čís. 2 zákona na ochr. rep. Používání pojmu »vybízení« jako důvodu pro to, že tu není »podněcování« ke zločinu úkladů o republiku, jest důkazem, že si prvý soud s dostatek neuvědomil ono jemné odstupňování činností, které zákon na ochranu republiky stihá trestní pohrůzkou. Kdežto výraz »vybízí« (§ 15 čís. 1 a 4 zák. na ochr. rep.) vyjadřuje přímé působení v určitém směru způsobem naléhavějším, není činnosti takové třeba k spáchání zločinu podle § 15 čís. 2 zákona na ochr. rep., kdež jest pojmem »podněcování« rozuměti, jak již opětovně bylo judikaturou zrušovacího soudu vysloveno, jakékoliv působení na vůli nebo na cit neurčitého počtu lidí, jímž má býti (třebas i nepřimo) vyvoláno rozhodnutí porušiti zákon. S hlediska tohoto významu zákonného znaku »podněcování« nalézací soud vůbec neposuzoval obsah závadného článku, pokud se týče zjišťuje, že tu »podněcování« není, měl na zřeteli jinou činnost, než kterou zákon vyjadřuje, totiž »vybízení«. Okolnost ta jest důležitá vzhledem k zjištěné skutečnosti, že se v závadném článku mluví o revoluční činnosti (»Kdyby vše šlo podle našeho přání, kdyby lidé chápali naši myšlénku, pak bychom již dávno měli po revoluci. Proto však, že to tak snadno nejde . . . , jde nám o moc, o převzetí společnosti do rukou pracující třídy . . . . Strana komunistická . . . . převezme celý státní aparát«). Při podněcování ke zločinu úkladů o republiku ve smyslu § 15 čís. 3 zák., na ochr. rep. stačí k objektivní stránce zločinu, že byl nebo mohl býti článkem (výrokem) ve čtenáři (v posluchači) vzbuzen dojem, že nezákonná činnost (revoluce, násilný převrat) jest vhodným

prostředkem k odstranění domnělých překážek pro dosažení vytčeného cíle, cíle, který byl líčen čtenáři (posluchači) jako žádoucí, a mohlo-li tak býti otřeseno jeho rozumovým i mravním názorem o zavržitelnosti podobných prostředků a vyvolána nálada k podobné činnosti. Není vyloučeno, že při posuzování závadného článku s tohoto hlediska, jež jediné odpovídá významu zákonného znaku »podněcování«, byl by nalézací soud dospěl k jinému úsudku o smyslu a o významu závadného článku, než když pojem »podněcování« zaměnil s »vybízením«.

Čís. 3984.

Vyvoláním věci zapisovatelem dříve, než bylo všech pět členů kmetického soudu pohromadě, nepočalo ještě hlavní přelíčení ve smyslu § 239 tr. ř., soud nebyl ještě náležitě obsazen (§ 281 čís. 1 tr. ř.), a nelze proto s nepřítomností soukromého obžalobce (jeho zástupce) spojovati právní účinky třetího odstavce § 46 tr. ř.

(Rozh. ze dne 31. října 1930, Zm I 10/30-2).

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti soukromého obžalobce do rozsudku krajského soudu kmetického v Liberci ze dne 5. prosince 1929, jímž byli obžalovaní Josef P. a Josef Š. podle § 259 čís. 2 tr. ř. zproštěni z obžaloby pro přečin urážky na cti podle §§ 487, 488, 491, 493 tr. zák., Antonín R. pak podle téhož ustanovení trestního řádu z obžaloby pro přestupek zanedbání povinné péče podle § 6 zákona čís. 124/24 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu a věc vrátil soudu první stolice, by ji znova projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Z protokolu o hlavním přelíčení, z rozsudku a z vyžádané úřední zprávy vysvětluje tento děj: Na den 5. prosince 1929 o 9. hodině dopolední bylo nařízeno hlavní přelíčení před krajským jako kmetickým soudem v Liberci k projednávání trestní věci pro urážku na cti tiskem. Když nastala hodina, na kterou byl ustanoven počátek hlavního přelíčení, dal předseda hlavního přelíčení vyvolati podle protokolu o přelíčení a podle rozsudku věc, podle úřední zprávy strany, by se mohla zjistiti jejich přítomnost. V té době byl v jednacím sále krom obžalovaných a jejich obhájce přítomen předseda hlavního přelíčení se zapisovatelem a dva kmeti, kteří tou dobou nebyli ještě vzati do slibu podle § 35 zákona z 30. května 1924, čís. 124 Sb. z. a n. Další dva soudcovští přísedící v jednacím sále přítomni nebyli, a nebyl v tu chvíli přítomen ani soukromý obžalobce ani jeho zástupce. Nato obhájce obžalovaných navrhl »rozsudek pro zmeškání«, tedy vynesení rozsudku zprošťujícího podle § 259 čís. 2 tr. ř. z důvodu § 46 odst. 3 tr. ř. Teprve po přednesení tohoto ná-